

GrønsagsNYT

Nr. 6 // 22. maj 2017

Aktuelt

Så blev det endelig sommer, eller i hvert fald sommerligt, og der er grødevejr i den! Der frigives i den forbindelse også en del N og P til gavn for planterne, så det skulle gerne give god vækst og god farve til planterne. Med varmen følger desværre nok også en del skadedyr, idet vi imødeser en større udflyvning af snudebiller og glimmerbøsser fra den afblomstrende raps.

INDHOLD:

Aktuelt.....	1
Generel varslings.....	1
Tilskudsmuligheder	1
Nyt om kemi	2
Nyt om enkelte grønsagskulturer:.....	3
Salat.....	3
Kål.....	3
Løg.....	5
Gulerod.....	6
Rødbede	7
Arrangementer	8

Generel varslings

Skulpesnudebiller og glimmerbøsser

Ifølge SEGES, der følger situationen i rapsmarkerne, er der i år specielt mange snudebiller i fht. glimmerbøsser. Der høstes efterhånden i flere af de tidlige kulturer af spidskål og iceberg salat og ærterne blomstrer så småt under fiberdugen.

Gulerodsfluer og knoporme

Er man med i varslingsprogrammet med gule limplader henholdsvis ageruglefælder, skulle man gerne have modtaget limplader eller fælder og info materiale med posten i sidste uge, så plader og fælder kan sættes op i denne uge. Læs mere om dette under Gulerod på side 6. ☺

Tilskudsmuligheder

Der vil i 2017 ikke være mulighed for at søge om investeringstilskud. Vi forventer at Miljøteknologi åbner igen i august 2018.

Spørg altid om muligheder for tilskud, inden du går i gang med et projekt. Kontakt : Mona H. Christensen, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N. Tlf.: 8740 5478. E-mail: mhc@seges.dk

.....

Nyt om kemi

Stomp har fået forlænget godkendelse i EU

Det forlyder, at pendimethalin (aktivstoffet i bl.a. Stomp CS) har fået forlænget godkendelsen i EU for yderligere 7 år. Der var lige til det sidste en vis usikkerhed, om aktivstoffet var blevet forbudt.

Acrobat må sælges i Danmark fremadrettet

Den formulering af Acrobat, som sælges i andre EU-lande end Danmark og Belgien, må nu også sælges i Danmark. Der skal lige trykkes etiketter, inden den kommer i handelen.

Overgangsperiode vedr. CLP-mærkning af plantebeskyttelsesmidler frem til 1. juni 2018

Det er efter 1. juni 2017 ikke tilladt at sælge ikke-CLP-mærkede kemikalier, herunder plantebeskyttelsesmidler. Slutbrugere af plantebeskyttelsesmidler vil frem til 1. juni 2018 alene modtage vejledning i forbindelse med kontrolbesøg fra Arbejdstilsynet.

Reglerne for CLP-mærkning af kemikalier har haft en lang indfasningsperiode, der ifølge reglerne skulle være afsluttet inden 1. juni 2017. Det ligger fast, at forhandlere ikke må sælge kemikalier, herunder plantebeskyttelsesmidler, der ikke er mærket efter CLP-reglerne, efter 1. juni 2017.

For andre typer af kemikalier end bekæmpelsesmidler, skal slutbrugerne omklassificere eksisterende lagre efter CLP-reglerne. Dette gælder f.eks. olier, rengøringsmidler og additiver til bekæmpelsesmidler.

Reglerne om mærkning er fastlagt i [Signalbekendtgørelsen](#) og i øvrigt i [CLP-forordningen](#) (Forordning (EF) Nr. 1272/2008 af 16. december 2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger og om ændring og ophævelse af direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF og om ændring af forordning (EF) nr. 1907/2006).

Der har derimod været usikkerhed om, hvordan slutbrugere af bekæmpelsesmidler skulle håndtere kravet om CLP-klassifikation af eksisterende lagre. Alle bekæmpelsesmidler skal have en etikette, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen accepterer derfor ikke, at der ændres på eksisterende etiketter eller at slutbrugere påsætter nye etiketter på emballagen, når det gælder bekæmpelsesmidler.

Derfor har SEGES i januar 2017 anmodet Arbejdstilsynet, som står for kontrollen vedr. CLP-mærkning, om en overgangsperiode for eksisterende plantebeskyttelsesmidler hos slutbrugerne.

Arbejdstilsynet har den 11. maj 2017 meddelt, at man i kontrollen vil indføre en 1-årig overgangsperiode, således at man ved kontrolbesøg hos slutbrugerne alene vil vejlede i CLP-reglerne. Dvs. frem til 1. juni 2018 vil Arbejdstilsynet ikke give påbud eller bødeforlæg til slutbrugerne, hvis der findes plantebeskyttelsesmidler, som ikke er CLP-mærkede.

Det [anbefales](#), at slutbrugerne prioriterer så vidt muligt at få opbrugt plantebeskyttelsesmidler, som ikke er CLP-mærkede, i løbet af den kommende 1-års overgangsperiode.

.....

Nyt om enkelte grønsagskulturer:

Salat

Viklerlarver

Det er tid for forekomst af viklerlarver i salaten. Det er viklere af arten skyggevikler, der kan give problemer med larver i produktet. De kan behandles med Steward (85 g pr. ha, 7 dages sprøjtefrist – mindre anvendelse) i konventionel salat og med et B.t. middel i økologisk salat. Denne skadevolder optræder normalt kun en kort overgang i maj-juni, men hold øje med de ret små larver, der ofte spinder sig ind i et tyndt spind.

Viklerlarve i iceberg salat >>



Gammaugler

Vi har fælder ude for gammauglen, men har endnu ikke observeret nogen individer. Det kan dog ændre sig ved højere temperaturer fra slutningen af denne uge. Hold øje med "dagflyvende natsværmere", der fouragerer i blomstrende ukrudt i markkanter og på foragre.

Salatskimmel, Bremia

Vi har ikke set eller hørt noget til yderligere angreb af Bremia, og hvis vi får sommer i uge 22 med temperaturer over 25 °C, er risikoen for nye angreb minimal.

Kål

Skulpesnudebiller og glimverbøsser

Det kan ikke vare længe, før disse skadevoldere forlader rapsmarkerne og flyver ind til nærliggende kålmarker. Både snudebiller og glimverbøsser er uønskede i kålkulturerne, da de både laver direkte skader ved sugning og bid, men også bliver betragtet som en forurening af salgsvaren.

SEGES har beskrevet forekomst og behandling af skadedyr i raps i følgende link, der kræver login til LandbrugsInfo:

https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Afgroeder/Olieplanter/Vinterraps/Sider/pl_17_2439_Mange_skulpesnudebiller.aspx

Er der en rapsmark i nærheden, vil det være en god idé at aflægge den et besøg og fastslå omfanget af angrebet samt at få en snak med ejeren omkring evt. bekæmpelse i rapsmarken.

Bemærk, at den omtalte bekæmpelse kun gælder for behandling i vinterraps og at der ikke pt er noget godkendt mod skulpesnudebiller i kålkulturer.

I kålen er følgende bekæmpelse godkendt mod glimmerbøsser:

Som nævnt i orientering fra SEGES ser der ikke ud til at være resistens mod pyrethroiderne i skulpesnudebillerne, men glimmerbøsserne har sandsynligvis resistens over for samtlige godkendte pyrethroider. I vinterraps frarådes i hvert fald brug af hhv. Karate, Cyperb og Fastac mod glimmerbøsser, så [Steward](#) (kun i blomkål og broccoli) eller Mavrik 2F/[Mavrik Vita](#) (blomkål, broccoli, hovedkål og rosenkål) er alternative muligheder, når det gælder glimmerbøsser.

Ukrudtsbekæmpelse i kål

Der plantes stadig en del rødkål til lager her i slutningen af maj. For at sikre kålen et forspring i fht. ukrudtet er det normalt en god ide at få lagt et eller to jordmidler ud.

Både **Stomp/Stomp CS/Activus 40 WG (pendimethalin)** og **Command CS** er off-label godkendt i både hoved- og blomsterkål.

For at opnå den bredeste effekt mod ukrudt anbefales det generelt at blande pendimethalin og Command CS.

Der er ikke officielle forsøg i plantet kål med en tankblanding af midlerne, men de foreløbige erfaringer fra de foregående sæsoner viser, at 1 l Stomp eller Activus WG 40 (0,9 l Stomp CS) i blanding med 0,1-0,15 l Command CS er effektivt uden at skade kålen. Blomsterkålene er generelt mest følsomme over for Command CS. Ukrudtseffekten af disse jordmidler er altid klart bedst på fugtig jord.

Brugsanvisning ved mindre anvendelse af pendimethalin i kål (Stomp/Stomp CS/Activus 40 WG) ses her:

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/stomp-cs-stomp-activus-40-wg-kaal1/GP14StompCS-StompActivus40ukrudtkaal.pdf>

Brugsanvisning ved mindre anvendelse af Command CS i kål kan ses her:

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/command-cs-kaal1/GP13CommandCSkaal.pdf>

Pendimethalin midlerne må kun anvendes 1 gang pr. sæson, Command CS kun 1 gang hvert 3. år på samme areal. For både pendimethalin midlerne og Command CS må der senest behandles 3 dage efter udplantning.

Opfølgning med Matrigon 72 SG

Matrigon er godkendt i hovedkål, blomkål og rosenkål. [Matrigon 72 SG](#) skal anvendes på småt ukrudt (op til 2-4 løvblade) og har bedst effekt over for ukrudt af kurvblomstfamilien (stolt-henrik, kamille, gul okseøjede m.fl.). **Vær opmærksom på, at midlet ikke må anvendes senere end maj måned og kun er godkendt som rækkebehandling/båndsprøjtning i 12,5 cm bånd med 50 cm rækkeafstand.** Tilsætning af olie anbefales. Dosering: 0,14 kg pr. ha + 0,5 l [Olie](#). Undlad at blande med Stomp og Command CS.

Den lille Kålflue

Se følgende link med temperatursum for udvikling af kålflen:

https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Plantevaern/Skadedyr/Skadedyrsarter/Sider/PL_Kaalflue_varsling.aspx

Vi ser nu en del æglægning i jorden eller ved rodhalsen af kålplanterne. Vi forventer æglægning 2-3 uger mere afhængig af vejret.

Så fortsæt med dækningen med fiberdug eller insektnet samt brug af småplanter, der har fået en behandling med spinosad eller stammer fra insektcoatede frø.

Løg

Ukrudtsbekæmpelse i konventionelle såløg efter fremspiring

Planen er beskrevet i GrønsagsNyt nr. 4, men nu er såløgene så store, at der er begyndt med 0,1-0,15 l [Xinca/Maya](#) pr. ha. Husk, at Xinca/Maja har kraftigere virkning end Totril. Der skal bruges mellem 55 og 75 % af den mængde der blev brugt i Totril. Denne lave dosering kan gentages hver 3-4 dag, hvis løgene er i god vækst. [Buctril](#) har yderligere kraftig virkning og vi kender ikke helt den rigtige dosering.

Når løgenes 2. blivende blad er 3 cm og det ikke er koldt, kan der bruges blanding af Xinca/Maya og Fenix. Der startes med 0,1-0,15 l Xinca/Maya + 0,2-0,3 l [Fenix](#) pr. ha.

Ukrudtsbekæmpelse i konventionelle sætteløg

Der har været god virkning af de første behandlinger og det er nu, der skal afsluttes. Der kan stadig bruges 0,25 l [Xinca/Maya](#) + 0,3-0,5 l [Fenix](#) pr. ha. Husk, at sprøjtefristen på Xinca/Maya er 90 dage. På Buctril er den 28 dage.

Er der kamille, brandbæger eller tidsler, kan der anvendes en behandling med 0,035 kg [Matrignon 72 SG](#) pr. ha. Denne dosering vil kun virke på små kamiller og brandbæger, mens effekten på tidsler kun vil være en kortvarig hæmning. Det er desuden vigtigt, at temperaturen helst er 20 °C og i hvert fald over 15 °C, ellers virker det ikke.

Hvis der er græs i sætteløgene, kan det bekæmpes med 0,35 [Select](#) 240 EC + 0,35 l Renol pr. ha. Hvis rapgræsset er stort, skal der bruges 2 x 0,35 l [Select](#) + 0,35 l Renol pr. ha. Hvis der er kvik, skal der anvendes 2,5-4 l [Focus Ultra](#) + 0,5 l Dash pr. ha. Hvis løgene skal anvendes til bundtløg, skal der passes på sprøjtefristen, som er 40 dage.

Mindre anvendelse

Husk at udskrive godkendelserne til mindre anvendelse for følgende produkter:

[Boxer](#)

[Maya](#)

[Xinca](#)

[Fenix](#)

[Matrignon 72 SG](#)

[Buctril](#)

Vedr. sprøjtefrister, afstandskrav og restriktioner vedr. antal behandlede ha, henvises via midlernes hyperlink til middeldatabasen og til [Planteværn i spiseløg 2017](#).

Det er brugerens ansvar, at alle regler omkring anvendelse bliver overholdt. Følg derfor linkene på de enkelte midler til [middeldatabasen](#).

Gødning

Såløgene skal have fået den første N og K gødning efter fremspiring og sætteløgene kan færdiggødes, undtagen på den letteste jord, hvor den sidste N skal gives senere for at undgå udvaskning.

Mangan og mikronæring

Såløgene skal have 2. blivende blad inden behandling. Se GrønsagsNyt nr. 4.

Mangan og mikroblanding kan blandes med Select, men ikke med andre ukrudtsmidler.

Økologiske løg

Pas på, der er meget ukrudt på vej og det gror stærkt med den høje jordtemperatur, vi har nu. Der skal gås til den med radrenser, lugerobot, strigle og håndlugning. Der skal renses godt med jord ind om løgene, inden der køres med striglen.

Der skal gives gylle mellem rækkerne nu, hvis det ikke allerede er gjort. Derefter følges N niveau med nitrattest for at bestemme, om der skal gives mere.

.....

Gulerod

Det er nu tid til opsætning af ageruglefælder og gule limplader til gulerodsfluer.

De gule limplader opstilles i marker, hvor gulerødderne har 1-2 løvblade og ikke er dækket med fiberdug. Limpladerne bruges til at orientere sig om, hvornår 1. generations fluer lægger æg og hvor mange der er. Limpladerne giver samtidig et varsel om tidspunkt og angrebstryk for 2. generations flyvning. Typisk placeres 5 limplader pr. mark i de marker, hvor man ønsker at følge gulerodsfluerne. Gulerodsfluer flyver meget dårligt og ikke ret langt. Derfor vil ét sæt limplader alene repræsentere den mark, hvori de står og ikke flere marker i samme område.

Skader efter gulerodsfluernes første flyvning begrænses ved at:

- Høste gulerødderne, inden fluelarverne ødelægger rødderne. Her starter man med at høste de første 10-20 meter langs læhegn.
- Pløje pupperne dybt ned i jorden efter høst af de tidlige gulerødder, inden de klækker til en ny 2. generations vokse fluer.
- Lade dugen i fiberdugdækkede marker blive liggende, til der ikke længere fanges fluer på limpladerne. Men fiberdugen bør ikke ligge på gulerødderne hele juni. I juni gør dugen mere skade end gavn.
- Sprøjte mod gulerodsfluer med et godkendt middel. Her er det vigtigt at ramme fluerne på det tidspunkt, hvor de flyver ind i gulerodsmarken – typisk en stille, lun sommerdag, midt på formiddagen eller sidst på eftermiddagen.

Karate 2,5 WG er godkendt til bekæmpelse af gulerodsfluer i gulerod, pastinak og persillerod. Der må i alt max. anvendes 2 x 0,4 l pr. ha. Desværre findes der ikke andre godkendte midler til bekæmpelse af gulerodsfluer. Med kun to behandlinger bliver det meget vanskeligt at bekæmpe gulerodsfluer ved både første og anden generations flyvning, inklusive bekæmpelse af knoporm efter varsling.

Ageruglefælder opstilles f.eks. i marker med gulerødder, rødbeder, persillerod, porre, pastinak eller kartofler. Agerugler kan flyve langt. Derfor kan ét sæt fælder godt repræsentere flere marker i samme lokalområde. Typisk vælger man at sætte fælderne op i den mark, som er længst fremme i udvikling og gerne i den afgrøde, som er mest modtagelig. Agerugler foretrækker rødbeder, persillerod, gulerødder, porre, kartofler og pastinak i nævnte rækkefølge. Agerugler lægger æg i jordoverfladen, hvor bladene stikker op af jorden og foretrækker at lægge æg i løs, tør og varm jord. Derfor ses typisk flest angrebne planter, hvor plantetallet er lavt og hvor jorden er løs.

Husk skurvvanding og mangansprøjtning i de tidlige gulerødder. Skurvvanding er aktuelt i gulerødder fra det tidspunkt, hvor rødderne begynder at skifte farve og godt tre uger frem. Gulerødder sået i maj skal typisk skurvvandes efter 45 dage.

Mangan mangel er meget vanskelig at se i gulerødder fordi manglen ofte opstår umiddelbart efter planteetablering, hvor planterne kun har 2 løvblade. Brug i stedet en mangantester eller få en grønsagskon-sulent til at teste planterne for mangan mangel.

Pastinak og persillerod

Da først varmen kom, er det gået stærkt med fremspiring af pastinak og persillerod. Lige inden fremspi-ring skal marken tilses dagligt for at sprøjte Roundup inden fremspiring. Der er kun ganske få muligheder for at udføre kemisk ukrudtsbekæmpelse efter fremspring. Som udgangspunkt skal man regne med, at pastinak og persillerod skal renses og håndluges efter fremspiring. Fenix er minor use godkendt med maksimalt to behandlinger af max. 0,5 l pr. ha pr. behandling. Det er dog sjældent nok til at renholde dem for ukrudt. Boxer er også minor use godkendt med 2 l pr. ha og maksimalt 4 liter i alt. Boxer er effek-tiv mod sort natskygge, fuglegræs og burrenerre. Men pas på – både Fenix og Boxer kan være hårde ved pastinak og persillerod.

Brugsanvisning ved mindre anvendelse af Fenix i bl.a. pastinak og persillerod:

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/fenix-pastinak-div1/GP15Fenixpastinakpersillerod-knoldsellerisaaloegefroepricklerbedeplanteskolekulturer.pdf>

Brugsanvisning ved mindre anvendelse af Boxer i pastinak og persillerod: _

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/boxer-pastinak-persillerod1/GP12GTMABoxerpasti-nakpersillerod.pdf>

Rødbede

Så er det tid til at så rødbeder, der skal høstes til lager i efteråret. Vælg kun marker med god, lerholdig jord og mulighed for vanding. Rødbeder tåler dårligt udtørring. Rødbeder elsker vand, varme og gødning.

Sådybden bør være 2,5 cm, rækkeafstanden 50-60 cm og plantetæthed på ca. 35 planter pr. løbende meter. Plantetætheden afhænger af, hvor store rødbeder, man ønsker og det ønskede høsttidspunkt. Større plantetæthed giver mindre rødbeder eller senere høst. Ukrudt bekæmpes efter fremspring med met amitron ([Mindre anvendelse af Goltix 700 SC/Goliath m.fl.](#)) og phenmedipham ([Mindre anvendelse af Betanal, Herbasan m.fl.](#)). Begge midler hæmmer fotosyntesen og virker bedst ved høj temperatur og når solen skinner. Midlerne virker dårligt, når det er koldt. Tilsæt evt. Safari for at øge effekten over for burrenerre, kamiller, raps og pileurt.

Arrangementer

- 21.-22. juni [Öko-Feldtage](#) i Frankenhäusen, Grebenstein lidt nord for Kassel.
Yding Smedie arrangerer bustur derned. Tilmelding nu!
22. juni Sommerudflugt til Tåsinge, Avlerforeningen af Danske Spiseløg.
Kontakt Peder Krogsgård for nærmere information (40 37 46 51/pk1@seges.dk)
- 28.-29. juni [Borgeby Fältdagar](#)

**Ole Scharff**

Tlf: 87 40 66 34/40 73 19 58
ohs@seges.dk

**Richard de Visser**

Tlf: 87 40 66 10/30 53 87 16
rdv@seges.dk

**Karina Frandsen**

Tlf: 87 40 66 12/21 64 80 85
kfr@seges.dk

**Lars Møller**

Tlf: 40 84 30 11
lrn@seges.dk

**Pernille Kynde**

Tlf: 30 51 62 14
pbk@seges.dk

**Peder Krogsgård**

Tlf: 40 37 46 51
pk1@seges.dk

**Emma Christiani Skov**

Tlf: 87 40 66 01/30 66 61 78
esko@seges.dk